

הזכות שבטומאה

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת תזריע מצורע
שחורות כעורב • 'פלא היה בישראל' • מדקדק עם צדיקים • 'החשיתי
מטוב' – צרעת על שתיקה • אתם קרויים אדם • תיקון השאת – שאת •
הקוצים הסובבים את השושנה • הלל אחרי הגירוש מגוש קטיף

שחורות כעורב

אפתח בברכה לזמן החדש. יהי רצון שיהיה לנו ולכל ישראל זמן של שקידה, העמקה והתקדמות.

על פרשיות השבוע, תזריע ומצורע, קצת קשה לדבר ברבים, כי הן עוסקות בעניינים של טומאה היוצאת מן הגוף, טומאה שמתפשטת על העור. כבר המדרש (שיה"ש רבה ה, ה) מתייחס לדבר זה, והוא דורש את הפסוק 'קְנֻצוֹתַי תִּלְתְּלִים שְׁחֹרֹת כְּעֹרֵב' (שיה"ש ה, יא), ביחס לפרשיות הללו:

ר' שמואל בר יצחק פתר קרא בפרשיותיה של תורה. אף על פי שנראות כעורות ושחורות לאמרם ברבים, כגון הלכות זיבה, נגעים, נידה ויולדת, אמר הקב"ה: הרי אלו עריבות עלי! שנאמר: 'וְעַרְבָהּ לָהּ מִנְחַת יְהוָה וִירוּשָׁלַם' (מלאכי ג, ד).

המדרש מפרש את המילים 'שְׁחֹרֹת כְּעֹרֵב' כך: למרות שהן שחורות - הן ערבות. ממשך המדרש ומוכיח את הדבר:

תדע לך שהוא כן, שהרי פרשת זב וזבה לא נאמרו כאחת, אלא זו בפני עצמה וזו בפני עצמה.

בדרך כלל כשיש פרשות שלא נעים לדבר עליהן, אומרים את כולן בבת אחת, בפסקה אחת, כדי לסיים. אבל בתורה זה לא כך, אלא כל נושא ונושא מקבל פרשיה בפני עצמו, כיוון שהפרשיות הללו חביבות על הקב"ה.

צריך להבין מהי העריבות המיוחדת שיש בפרשיות הללו. העניין של טומאה וטהרה הוא דבר ששייך רק בעם ישראל ובארץ ישראל. המחלה של הצרעת, שהיא לא נעימה, שייכת רק למדרגה של קדושה. רק בארץ הקדושה יכולים להיות נגעי בתים, רק בעם ישראל שהם קדושים יכולים להיות נגעים בבגדים ובעור. הרמב"ן מוסיף שצרעת יכולה להיות רק בבגד לבן, ולא בבגד צבוע. זה שוב רומז לכך שרק בבגדים הצחים והנקיים יכולה להיות הפריחה של הצרעת. הצרעת היא ביטוי למדרגות גבוהות של אדם, אך כאשר הן לא מופיעות בשלמות - הדבר הזה מיד מתבלט. מדקדקים עם הצדיקים כחוט השערה. על בגד לבן וצח כל נקודה שחורה קטנה מיד בולטת. לעומת זאת בבגד שאינו נקי, הנקודה הקטנה לא תתקל את הבגד. כיוצא בזה, הלב שהוא החשוב מכל האיברים הוא גם הרגיש מכל האיברים, ולכן הוא צריך להיות מוגן מאוד. כך ישראל שהם הלב שבאומות רגישים למחלות מיוחדות.

פלא היה בישראל

כתב הרמב"ם בסוף הלכות טומאת צרעת (טז, ע):

זה השינוי... שקראתו התורה 'צרעת'... אינו ממנהגו של עולם, אלא אות ופלא היה בישראל, כדי להזהירן מלשון הרע. שהמספר בלשון הרע - משתנות קירות ביתו. אם חזר בו - יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית - משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוב עליהן. אם חזר בו - יטהרו, ואם עמד ברשעו עד שישרפו - משתנין הבגדים שעליו. אם חזר בו - יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו - משתנה עורו ויצטרע, ויהיה מובדל ומפורסם לבדו, עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע.

ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר: 'הִשָּׁמֵר בְּנִגְעַ הַצָּרְעַת!' (דברים כד, ח), 'זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמַרְיָם בְּדֶרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרָיִם!' (שם, ט). הרי הוא אומר: התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה, שהיתה גדולה ממנו בשנים, וגידלתו על ברכיה, וסיכנה בעצמה להצילו מן הים, והיא לא

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

דברה בגנותו, אלא טענה שהשוותו לשאר נביאים, והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו, שנאמר: 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנִיו מְאֹד' (במדבר יב, ג) ואף על פי כן מיד נענשה בצרעת. קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך, ראוי למי שרוצה לכוון אורחותיו, להתרחק משיבתן ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם.

וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים: בתחילה מרבין בדברי הבאי... ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים, ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם... ומתוך כך באין לדבר באלהים וכופרין בעיקר... אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה, לפיכך הקדוש ברוך הוא עוזר על ידן ומזכה אותן בה, שנאמר 'אֲזַנְדְּבֶרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיִּקְשְׁבֵהוּ' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ' (מלאכי ג, טז).

אומר לנו הרמב"ם שמחלת הצרעת היא מחלה על-טבעית שמטרתה לתקן את ישראל. וכך הם כל דיני הטומאה. גוי שנוגע במת או בכל טומאה אחרת – אינו מקבל טומאה. בעלי החיים לא מקבלים טומאה. רק בישראל יש דיני טומאה וטהרה. לכן כאשר הרמב"ם עוסק בטומאות הללו, בהלכות טומאת מת, טומאת אוכלים, טומאת צרעת, טומאת משכב ומושב, הוא קורא לספר הזה 'ספר טהרה'. לכאורה צריך היה לקרוא לו 'ספר הטומאה', אבל הטומאה נובעת מכך שעניינם של ישראל הוא להיות טהורים, וכל ההלכות הללו מביאות את ישראל אל המדרגה הטבעית שלהם, מדרגת הטהרה.

מדקדק עם צדיקים

כבר מראשית הפרשה אנחנו יכולים ללמוד שהטומאה מתגלית דווקא במקום שישנה התעלות למדרגה יותר גבוהה. הפרשה פותחת בדיני יולדת, 'אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים' (ויקרא יב, ב). התקשיתי בזה. אשה יולדת, עושה דבר כל כך גדול, משמח ומרומם, המצווה הגדולה ביותר שיכולה להיות, מתוך זה באה טומאה? לכאורה הייתה צריכה להיות התעלות של קדושה וטהרה, למה 'וטמאה שבעת ימים'? אני חושב שהתשובה היא כפי שאמרנו, אדרבה, האשה באמת התעלתה, ומפני שהיא התעלתה וילדה נשמה חדשה, היא נדרשת לעלות מדרגה, עליה לתקן

ולהפריד עוד קליפה מסויימת שלפי המדרגה החדשה והגבוהה שלה - צריכה תיקון יותר מושלם.

ובאמת, מיד אחרי ימי הטומאה באים ימים של טהרה, ובהם גם אם רואה האשה מראות דמים - הם טהורים. יש כאן הפרדה בין שלב לשלב, שלב ראשון הוא טומאה שמעידה על עליה רוחנית, האשה נדרשת להתעלות ולתקן, ואחר כך יש שלב של טהרה מיוחדת. תמיד אדם צריך לדעת שכל התרוממות רוחנית חושפת אותו לדברים נוספים שהוא צריך לתקן ולהיטהר מהם. זו תוצאה של ההתרוממות שלו. לכן 'עבירות שהתוודה עליהם ביום הכיפורים זה מתוודה עליהם ביום הכיפורים הבא' (ימא פ:). לכאורה הוא כבר התוודה וחזר בתשובה, האם הוא לא תיקן הכול - אלא שמשנה שעברה, בינתיים מן הסתם, הוא התעלה למדרגה יותר גבוהה, ואז הוא נוכח ומבין שהחיסרון שלו היה הרבה יותר חמור ממה שהוא הבין בשנה שעברה. ולפי גודל ההבנה שלו כעת, הוא מבין שהוא לא שב בתשובה כמו שצריך היה לשוב. כעת שהוא מבין יותר את חומרת הדבר, הוא צריך לעשות תיקון מחדש, וכך בכל שנה ושנה.

זו היתה דרכו של דוד המלך, שאמר על עצמו 'חַטָּאתַי נִגְדִי תְּמִיד' (תהלים נו, א). תמיד הוא היה מתקדם, ובכל יום היה נבהל מחדש מגודל החטא, הבין עוד יותר עד כמה החטא היה חמור, ולכן תמיד המשיך ועשה תיקונים חדשים. זוהי תשובה מאהבה שהופכת זדונות לזכויות, מפני שההתבוננות בחטא עצמו היא זו שדוחפת כל הזמן קדימה. לכן נכון לקרוא לפרשה הזו פרשת ההיטהרות.

'החשיתי מטוב' – צרעת על שתיקה

מסופר בזוהר (תזריע מו, א מתורגם):

ר' חייא ור' יוסי הלכו בדרך, ופגשו איש אחד שהיה מצורע. שאלו אותו: מי אתה, אמר להם שהוא יהודי. אמר ר' יוסי: האיש הזה הוא חוטא, שכל הפנים שלו מלאים בצרעת, והייסורים שבאו עליו הם לא ייסורים של אהבה, כי אם באים על האדם ייסורים של אהבה הם יהיו מכוסים ולא גלויים. על מצורע שקבל את הצרעת בתור ייסורים של אהבה אמר הכתוב: 'אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרְעַת'. התרגום של נגע צרעת הוא 'מכתש סגירו'. מלשון מסוגר, נסתר. על

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

אדם כזה נאמר 'וְהוֹבֵא אֶל אֱהֲרֹן הַכֹּהֵן' (יג, ב), מכיוון שהצרעת שלו נסתרת, הוא צריך לבוא אל הכהן שיראה אותה. אבל אם הצרעת גלויה – זה סימן שהצרעת היא עונש על חטא, ועל אדם כזה אומר הפסוק 'וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ' (שם).

המשיך ר' יוסי ואמר: 'טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֵלָה מְאֵהָבָה מְסִתְרֶת' (משלי כז, ה). התוכחה שבאה מאהבה היא מסותרת. מי שרוצה להוכיח אדם שהוא אוהב, הוא לא יעשה זאת בפני רבים כדי לא לבייש את אוהבו, אלא הוא אומר את זה בינו לבינו, בסתר. אבל אדם שלא אוהב את חברו ורואה בו חיסרון, הוא יבזה אותו ברבים. לכן נגעים גלויים שבאים על הפנים של האדם – זו תוכחה גלויה שלא באה מאהבה. כאשר הקב"ה מוכיח את האדם, בתחילה הוא מוכיח אותו בסתר, מייסר אותו בייסורים פנימיים שבתוך גופו, שאף אחד לא רואה. אם אדם לומד את הלקח – הקב"ה מסלק ממנו את הייסורים, ואם הוא לא לומד את הלקח – הקב"ה מוסיף ומייסר אותו במקומות מגולים. אם אתה לא מקבל את התוכחה, אתה כבר לא האהוב של המלך, ולכן הוא מייסר אותך ברבים.

האיש המצורע שמע את הדברים האלו שאמר ר' יוסי ונפגע. פנה לר' יוסי ואמר לו: אתם כנראה מתלמידי ר' שמעון בר יוחאי, שאומרים את הכול בגלוי. ענו לו: נכון, כך התורה מתפרסמת. אם לא היינו אומרים את הדברים בגלוי, היינו מתבזים לפני ריבונו של עולם. דברי התורה צריכים להיות גלויים.

אמר אותו מצורע לחכמים: עוד מעט יבואו בני, והם יענו לכם תשובה. באו הילדים והתחילו לומר דברי תורה. הבן הראשון ביאר את הפסוק מספר קהלת (ז, טו) 'אֵת הַפֶּלַל רָאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלָיָה שֶׁצִּדִיק אֲבָד בְּצַדִּיקוֹ וַיֵּשׁ רָשָׁע מְאָרִיךְ בְּרַעְיוֹתוֹ'. הבן ביאר את המילה 'הבל', שבהבל הפה טמונים כמה וכמה כוחות. יש בו חוס, שזה כוח האש, יש בו לחות שזה מים, ויש בו רוח. הוא מכיל בקרבו כלליות של כוחות, באופן מרומז. כך שלמה אומר שראה הכול בימיו, הוא התבונן בנקודה שכוללת את כל המציאות, את כל הכוחות שישנם

במציאות. שלמה המלך נמצא בשיא העולם, בזמן מלא שפע, ולכן הוא אומר
'אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בְיָמַי הַבְּלִי'.

לאחר מכן ביאר הבן את המשך הפסוק 'יֵשׁ צְדִיק אֲבָד בְּצַדְקוֹ'. כאשר יש
חטאים, תפקידו של הצדיק שרואה את הקלקול הוא להוכיח את החוטאים
ולתקן. אם הוא לא מתקן ולא מוחה - הוא נענש בעוון הדור. אומר אותו
בן לר' יוסי ולר' חייא: זה מה שקרה לאבא. היינו במקום שאנשים לא
התנהגו כראוי, והוא יכול היה להוכיח אותם ולא עשה זאת, וגם מנע מאתנו
לעשות זאת, ולכן הוא נענש ובאו עליו נגעים. ומדוע הוא לא מחה בהם -
הוא אמר לעצמו את הפסוק 'אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים' (תהלים לד, א), הוא הבין מכך
שלא צריך לבוא איתם להתנצחות. התוצאה היא שהוא לא הוכיח אותם
ולכן הוא נענש בעוונם. אמר האב: נכון הדבר, היה בידי להוכיח אותם ולא
עשיתי את זה, אולי בגלל זה באו הנגעים.

אנחנו רואים בדברי הזוהר, שהנגעים קשורים דווקא למדרגות גדולות.

אחרי הבן הראשון בא בן אחר, והוסיף גם הוא: כתוב 'וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם עֲפָר מִן הָאֲדָמָה'. המילה וייצר כתובה בשני יו"דים. דרשו חכמים
שרמוזים כאן שני היצרים: יצר טוב ויצר רע. 'ה' אֱלֹהִים' זה שם מלא, רומז
לנו שיצירת האדם היא מדרגה מיוחדת במינה. 'עֲפָר מִן הָאֲדָמָה' - ממקום
המקדש. 'וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים', נשמה קדושה שנמשכת מן החיים
העליונים, מחיים של מעלה, ומתחברת אל הגוף, ואז 'וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה'
(בראשית ב, ז). זה עניינו של האדם, גופו קדוש, ויש לו נשמה עליונה, שפועלת
ומשפיעה עליו. כשהאדם קשור אל הנשמה בדרך הקודש, אז כל הגוף בריא.
כשהוא לא הולך בדרך הנכונה והשפעת הנשמה על הגוף מתמעטת, אז הגוף
חסר את החיות הזו שמגיעה מן הנשמה, ומופיעים בו הנגעים, קלקולים
בבשר ובמראה. על זה נאמר 'נִצַּר לְשׁוֹנֵךְ מַרְע' (תהלים לד, ז), 'שִׁמְר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ
שִׁמְר מִצְרוֹת נִפְשׁוֹ' (משלי כא, כג).

הוסיף הבן השני ואמר:

כמו שיש עונש למי שעובר על מצוות התורה, כך יש עונש לאדם שלא מדבר
את מה שהוא צריך לדבר. אמירה טובה שהוא יכול היה לומר ולא אמר, גם

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

היא פוגעת בכוח הפה שלו. הפה מיועד לדבר דברי קדושה, ואם אדם נמנע מכך – הוא חסר. ועל זה נאמר 'נְאֻלְמְתֵי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב - וַיְכַאֲבֵי נְעֶפְר' (תהלים לט, ג). שאדם מונע את פיו מלדבר דברי תורה, או דברי תפילה וקדושה, אז 'כַּאֲבֵי נְעֶפְר' בנגעים רעים. וזהו שאמר דוד: 'פְּנֵה אֵלַי וְחַנְּנֵי' (שם כה, טז), כביכול ריבונו של עולם הסתיר את פניו ממנו. חז"ל אומרים שדוד המלך אמר את הפסוק הזה כשהוא היה נגוע בצרעת.

הבן השני מסביר שמה שקרה לאביו הוא שלא אמר דברים שצריך היה לומר. הבנים באו והסבירו שהאבא אינו מקולקל חס וחלילה, אלא רק לא אמר מה שהיה צריך לומר, לא הוכיח את בני עירו.

אתם קרויים אדם

הזוהר מוסיף ואומר שלאדם ישנם כמה שמות: אדם, גבר, אנוש ואיש.

התואר היותר עליון מכל התארים הוא 'אדם', שנאמר: 'וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ' (בראשית א, כז), וכתוב: 'בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם' (שם ט, ו). בכל מקום שהוזכר 'צלם אלקים' הוא נקרא על השם 'אדם'. ראייה נוספת לכך שזהו השם הגדול יותר - במעשה מרכבה שמתאר יחזקאל בנבואתו, דמות ה' כביכול נראית לו 'דְמוֹת כְּמַרְאֵה אָדָם' (יחזקאל א, כו). הביטוי 'אדם' מבטא שיא של שלמות.

שואל על כך ר' יהודה: אם אכן אדם הוא השם העליון יותר, מדוע כתוב 'אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קִרְבָּן לָהּ' (ויקרא א, ב) צריך היה לכתוב 'איש כי יקריב מכם קרבן', שהרי מי שמביא קרבן כנראה עושה זאת לכפרה על חטא. עונה הזוהר: בסופו של דבר קרבן הוא הדבר שמקרב את האדם לקב"ה, כל קיומו של העולם הוא בזכות הקרבנות, ולכן ראוי להזכיר שם אדם כשמדובר בקרבנות. גדלותו של האדם היא בכך שהוא יכול להקריב קרבנות. מוסיף הזוהר ושואל: למה נאמר ביחס לצרעת 'אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת או סִפְחַת או בְּהֶרֶת' (ויקרא יג, ב) צריך היה לכתוב גבר, או איש, לא אדם. והתשובה היא שאדרבה, דווקא אדם, בגלל שהוא אדם, בגלל שהוא צלם אלוקים, ראוי הוא להיות טהור. כל חסרון מהשלמות שלו מצריך מיד טיפול, כדי שלא תהיה חס וחלילה הידרדרות כל שהיא.

מכל זה אנחנו למדים על מעלתם של ישראל. פרשות תזריע-מצורע הן פרשיות על מעלתם הגדולה של ישראל ושל הצדיקים. במעמד הסנה, כאשר משה רבינו לא נזהר ואמר על עם ישראל: 'יָהֵן לֹא יֵאָמְרוּ לִי' (שמות ד, א), הוא מיד מקבל תוכחה. הקב"ה אומר לו לשים את ידו בחיקו, 'יְיֹצֵאָהּ וְהָיָה יָדוֹ מְצַרְעֶת כְּשֶׁלֶג' (שם, ו). הצרעת היא זו שמשמשת תזכורת לקדושתם של ישראל. ומשה רבינו עצמו, איש השלמות, כאשר עושה דבר קטן שלא כשורה - מיד מופיע לו הסימן. וכך גם מרים הצדקת מצטרעת, כפי שהזכרנו. עוד הזכרתי את דוד המלך, שלפי דברי חז"ל הוא נצטרע. וכך אומרים חז"ל גם על המקרה שלמדנו בהפטרה שלנו (מלכים ב, ז, א), 'וְאֶרְבֶּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצַרְעִים פֶּתַח הַשְּׁעָר'. כיון שהמצורעים האלו היו מחוץ למחנה, הם אלו שזכו לבשר לעם שבתוך העיר את בשורת ההצלה, ומכאן למדו חכמינו שכנראה הייתה להם צד של מעלה. מגלגלים זכות על ידי זכאי, ואם הם זכו לבשר בשורה טובה כל כך, הם כנראה זכאים.

אפשר ללמוד את הפרשה הזו ולדבר רק על חומרת איסור לשון הרע, ועל כל הדברים השליליים שמביאים את הצרעת, ואפשר ללמוד את הפרשה הזו ולהתרומם לתחושה נפלאה. אילו דרישות גבוהות הקב"ה דורש מאתנו, רק עם צדיקים וקדושים כעם ישראל הקב"ה מדקדק כך כחוט השערה. כמובן שכל אדם צריך להיזהר מאוד מאיסורים, ועם זה צריך להבין שהעונשים הכבדים באים דווקא מפני שאנחנו קדושים ועליונים, דווקא מתוך שהקב"ה בחר בנו מכל העמים, ומתוך שהארץ שלנו היא ארץ קדושה ועליונה. כל הדרישות הללו, הם פועל יוצא מהגדולה.

תיקון השאת – שאת

שאת, ספחת ובהרת, אלו שלושת הסוגים של הצרעת, והם נובעים משלושה סוגים של חולשות. שאת שייכת לגאווה והתנשאות. אדם שפותח את פיו מתוך גאווה, השאת באה ללמד אותו לתקן את עצמו. ספחת שייכת לאדם שמסתפח לליצנים, שמתחבר עם מדברי לשון הרע ודברים בטלים. והבהרת קשורה לאיזו תחושה של בהירות מופרזת. אדם שחי בתחושה שדעתו רחבה, העולם בהיר לו, ומתוך כך הוא מרשה לעצמו להתדרדר.

בעל 'תולדות יעקב יוסף' אומר, שאם אלו הקלקולים שיכולים להיות שייכים לסוגים השונים של הצרעת, גם התיקונים צריכים להיות בהתאם כנגד השאת, הספחת

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 9

והבהרת. תיקון בדרך של שאת הוא באופן שאדם מתעורר לתקן את עצמו, הוא עושה חשבון נפש, מתקדש, ולפתע מתגלים לו דברים שהוא צריך תיקון בהם, שלפני כן הוא לא שם לב אליהם. כשהוא מתחיל להתרומם ולהתקדם, פתאום בולטים לנגד עיניו מעשים לא הגונים או חסרונות. זו בחינה של שאת, שמתוך ההתנשאות וההתרוממות האדם מגיע לתיקון. עוד הוא אומר, ששני אנשים שהיה ביניהם מתח או מריבה, והם רוצים להתפייס - עושים ביניהם דיון. מי שנפגע מוכיח את חברו, 'למה עשית לי כך?' והתוכחה שלו היא על מנת לצאת מהסכסוך ולתקן. החבר הפוגע יסביר את עצמו או שהוא יבקש סליחה, וככה מתקנים את המצב. כך עושה ריבוננו של עולם עם ישראל, 'נִשְׂא עֹן' (מיכה ז, יח). דורש בעל ה'תולדות', שהפירוש הוא שה' מרים את העוון, מעלה אותו לדיון - למה עשיתם כך וכך, ישראל צריכים להסביר את עצמם, לבקש מחילה, ואחר כך ריבוננו של עולם 'עֲבַר עַל פְּשָׁע', ומוחל. 'נושא עוון' מלשון 'שאת'. ההתרוממות והמחשבה על העוון מעלים אותו אל התודעה ואל התיקון. אדם שנמצא במהלך של עליה, בכל שלב יצטרך לתקן תיקונים חדשים.

הקוצים הסובבים את השושנה

בזמן הקרוב נלמד את מסכת גיטין. בעל תולדות יעקב יוסף מספר, ששאלו את הרב הגדול ר' משה מקוטוב, בשעה שעסק בסידור גט: הרי נאמר 'בְּכָל דְּרָכֶיךָ דִּיעָהוּ' (משלי ג, ו), איזה יחוד או כוונה אפשר לעשות בשעה שכותבים גיטין? כשעושים קידושין, למשל, אפשר ליחד ולכוון שהחיבור בין האיש והאשה מזכיר את החיבור שבין ישראל לאביהם שבשמיים. כנסת ישראל היא בחינת כלה, וריבוננו של עולם בבחינת חתן. אבל כשעושים גט עושים פירוד, מה אפשר לחשוב בשעה כזו? ענה ר' משה: כתוב בגמרא שמבטלים תלמוד תורה לשם הוצאת המת ולהכנסת כלה. שני סוגי דברים קודמים לתלמוד תורה, הדבר הראשון הוא לסלק את הצדדים החשוכים הלא טובים, 'הוצאת המת'. ואחר כך הסוג השני הוא הסוג של הייחוד, 'הכנסת כלה'. שני הדברים הללו יחד מביאים לתלמוד תורה. גם הפירוד יכול להיות טוב אם החיבור לא היה מתאים. במצב הזה הגט בא לתקן, הוא מאפשר את החיבורים המתאימים לכל אחד מבני הזוג.

תמיד לפני שעושים ייחודים יש צורך לעשות הפרדות של צדדים חיצוניים, של דברים שמפריעים, כדי שהחיבור שיהיה אחר כך יהיה מושלם יותר. יש סדר כזה

בחיים, שלפני התקדמות מסויימת צריך לסלק את הצדדים השליליים כדי לעלות עוד מדרגה. זה קשור למה שהזכרנו לפני כן, שכאשר אדם עולה ממדרגה למדרגה הוא נדרש להתבוננות חדשה, לסילוק של חולשות שלפני כן לא נראו, ועכשיו הן בולטות.

לפעמים אנשים שואלים מדוע בחורי ישיבה לומדים את מסכת גיטין הרי זה נוגע רק לדיינים. מסכת גיטין במיוחד היא מסכת שאף אחד לא רוצה ללמוד למעשה, הרי זו מסכת של בדיעבד. אבל האמת היא שהמסכת הזו נותנת לנו תמונה שלמה ועמוקה יותר על עניינם של הקידושין והנישואין. רק כשאנחנו רואים את הצורה שבה עושים את הגט, את כל הדיוק הנדרש בעדים ובכתיבה, את כל פרטי הדברים - זה נותן לנו מבט חדש ועמוק על חיי המשפחה. בני זוג שנישאים קשורים בקשר כל כך הדוק, עד שגם אם יהיה צורך לעשות פירוד בחיי המשפחה, זה לא יהיה פשוט כל כך. הדבר צריך להיעשות בצורה שלמה, מתוקנת ומדויקת. אם חסר קוצו של י"ד, חסר איזה דבר בשלמות - אי אפשר לעשות את ההפרדה הזו. החיבור שנעשה פועל בנקודה מאוד עמוקה, אפילו חיבור שלא היה טוב, סוף כל סוף היו כאן קידושין, והם יצרו אחדות עוצמתית מאוד בין בני הזוג. איש ואשה שמתחתנים נקראים יחד בשם 'אדם', יש להם מציאות נשמתית חדשה ומיוחדת מאוד. והדבר הזה מתבטא דווקא כשאנחנו רואים עד כמה צריך להיות מדויקים אם חלילה יש צורך בפירוד.

הלל אחרי הגירוש מגוש קטיף

אנחנו נכנסים לשבוע שחל בו יום העצמאות, ולפתע אני שומע בימים האחרונים שרב פלוני אמר לא להגיד השנה הלל, ולא לחגוג את יום העצמאות. במשך כל השנים הייתה לו שמחת יום העצמאות, אבל משנה שעברה, והשנה זה החריף, הוא מבטל את השמחה. למה, משום שאחרי הגירוש והעקירה מגוש קטיף הוא לא יכול עוד לשמוח ביום העצמאות. אנשים מגיעים לקיצוניות גדולה מאוד, להתנתקות מכלל הציבור, בגלל הביקורת והכעס על מה שהיה בעקירה, וגם כעס על ההתנהגות של הממשלה בכמה תחומים כלפי הציבור שלנו והחינוך הדתי.

לא זה המבט שאנחנו למדנו במרכז הרב - לראות את החסרונות בלבד. הרי מאז שקמה המדינה מעולם לא היתה ממשלה שהיתה בדיוק כמו שאנחנו רוצים. גם הקמת המדינה בעצמה לא הייתה בדיוק בצורה שרצינו. ואף על פי שידענו לראות

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 11

את הדברים שחסרים, ולהתפלל לתקן אותם, ולהשתדל גם לפעול לתיקונם - ידענו גם לראות את הדברים שיש, ולשמוח בהם. אנשים שלא יודעים לראות את הדברים שיש למרות החסרונות - הם בבעיה. אדם שעבר מאורע קשה, לא יכול לראות מרגע זה והלאה את הכול שחור. לא נכון להסתכל על כל המציאות דרך זווית צרה ולהרכיב משקפיים שחורות. זה לא מבט נכון.

בגמרא (סנהדרין קיא.) ישנה מחלוקת כיצד לבאר את הפסוק (ישעיה ה, יד) 'לִכְן הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נַפְשָׁהּ וּפְעָרָה פִּיהָ לְבִלִי חֶק'. ריש לקיש אמר, שאפילו על חוק אחד שאדם לא שומר - פערה שאול פיה. אם רק דבר אחד הוא לא קיים, כבר הוא נופל לשאול. ר' יוחנן חולק באופן מאוד תקיף על ריש לקיש. הוא אומר לו - לא ניחא למריה דתימא הכי. לא נוח לריבוננו של עולם הצורה שבה אתה מפרש את הפסוק. צריך לפרש כך: רק אם אפילו אין חוק אחד שקיים, רק אם עבר על כל החוקים - אז 'פערה שאול פיה'. זאת אומרת שאם מקיימים אפילו חוק אחד, כבר לא 'פערה שאול פיה'. זה תלוי בהסתכלות, ריש לקיש מפרש כך, ור' יוחנן מפרש אחרת.

כפי שהזכרנו עכשיו, במהלך השיחה, מי שיותר קדוש - יותר נדרש להיות שלם. כל נקודה שחורה קטנה תאפיל על בגד לבן וצח, ואי אפשר ללבוש אותו. יש צד כזה שאדם שעושה עבירה זה כל כך קשה ונורא עד שאי אפשר לסלוח עליה, זה אבוד. מבט מלא בביקורת.

אני רוצה שאדם יבקר את אחרים באותו מבט שבו הוא רוצה שידונו אותו. כך היא ההדרכה של חכמים, אתה דן את אחרים - תדע לך שכך ידונו אותך באותו אופן בדיוק. יעשו חשבון ויאמרו, 'אם פלוני עשה דבר כזה - מה שוות כל המצוות שלו?!' כך אדם רוצה שידונו אותו? האם הוא בעצמו לא עשה אף פעם דברים חמורים? הכל צריך להיות בפרופורציה. וצריך לדעת ולזכור, שאלו שעושים את הדברים הרעים הגדולים, הם גם אלו שעושים את הדברים הטובים הגדולים. אלו שעומדים בראש המערכת, מצד אחד טעות חמורה שלהם תהיה גדולה מאוד, ומצד שני ההצלחות שלהן גם הן גדולות מאוד. אי אפשר לחלק ולעוות את המציאות, לומר שהטעות היא נוראה והדברים הטובים לא נחשבים.

אנשים שעומדים בראש המערכת של ההגנה על עם ישראל, נושאים בעול קיומה של המדינה, הם אנשים שלוקחים אחריות כבדה מאוד. להיות באופוזיציה ולבקר

זה קל, אין לך אחריות. אבל לשאת באחריות כבדה, כאשר עולה בעיה קיומית של מדינת ישראל, כמו ההתמודדות עם פיתוח הנשק של איראן, לפוצץ שם או לא לפוצץ - זו סכנה קיומית! אם מדינת ישראל לא תצא שם למבצע - זו סכנה קיומית, ואם היא תעשה את זה - מי יודע מה יקרה, אילו התפתחויות יכולות להיות. עול כבד כזה לא מוטל על אף בחור ישיבה, וגם לא על אנשים אחרים בהתיישבות. זהו כובד העול שמוטל על הנושאים בניהול המדינה. אני יכול לומר לכם בביטחון שזה מאוד מדאיג אותם, הם לא אדישים לאירועים האלה. גם אם הם לא יכולים לדבר על זה הרבה בתקשורת. כשאלו הן ההתלבטויות, צריך להחליט החלטות נכונות, ולכל החלטה יש משקל ויש השלכות. כך גם המורכבות ביחסים עם ארצות הברית, וכך גם הטיפול בטרור. לנו יש לנו המון עצות והרבה פתרונות. גם לי יש עצות שאני חושב שהן טובות מאוד. אבל צריך לדעת ולזכור תמיד שעל אדם שנושא בעול כזה, וחושב יום ויליה על כלל ישראל - צריך להסתכל עליו במבט כולל. לראות את הטוב, לראות את כל התמונה.

זהו גם המבט שלנו על תהליך הגאולה, ועל כל המדינה היקרה שלנו. מתוך מבט גדול ועמוק כזה, אנחנו ממשיכים להודות ולשמוח גם השנה, ובכל שנה. ועם זאת להתפלל לראות עוד התקדמויות ועוד שלבים טובים בדרך אל הגאולה השלמה, שנזכה לה במהרה בימינו.

השיחה נמסרה בשנת התשס"ז

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

